

A MTA T-III. osztálya igazoló bizottságainak
(15-ös bizotts.) iratai.

Tartalma:

- 1., Jegyzőkönyv 1919. okt. 25.-én tartott együttes ülésről
(4 db. melléklettel: a, Császár Elemér előterjesztése
Éber Károly ügyében
b, Kátavarrattal kapcsol. magyarországi
jegyzék
c, jegyzőkönyvi részlet (cenzurafeladv.)
d, osztálynévsor)
- 2., Jegyzőkönyv 1920. febr. 23.-én tartott együttes ülésről
- 3., " 1920. ápr. 18.-án " " " "

1.

Jegyzőkönyv

a M.T.Akadémia I.,II.és III.Osztálya Igazoló Bizottságainak
1919.évi október hó 25.-én tartott együttes üléséről.

Jelen voltak a következő bizottsági tagok,illetőleg
póttagok:

az I.Osztályból:Némethy Géza rendes,Császár Elemér,
Gyomlay Gyula,Pintér Jenő levelező tagok;

a II.Osztályból:Angyal Dávid,Concha Győző,Fináczy Ernő
rendes,Áldásy Antal,Bernáth István,Reiner János levelező tagok;

a III.Osztályból:Horváth Géza,Ilosvay Lajos,Méhely La-
jos,Szily Kálán rendes,Bugarszky István,Istvánffy Gyula,Tuzson János
Schafarzik Ferenc, levelező tagok.

Elnök:Concha Győző rendes tag.Jegyző:Pintér Jenő levelező
tag.

Concha Győző elnök megnyitja az ülést s fölhivja a bizott-
ságok előadóit,hogy az Osztályok sorrendjében terjesszék elő a bizott-
ságok által tárgyalt anyagot és a bizottságok javaslatait.

Az I.Osztály részéről Pintér Jenő,a II.Osztály részéről
Áldásy Antal,a III.Osztály részéről Méhely Lajos előadók kimerítően
ismertetik a bizottságok tárgyalásait,az egyes akadémiai tagok ellen
fölhozott vádpontokat,az illető akadémiai tagoknak védekezését,végül
a bizottságok javaslatait.

Ezután következik az előterjesztett anyag részletes megvi-
tatása. - Szavazó tagok:Némethy Géza,Császár Elemér,Gyomlay Gyula,
Pintér Jenő az I.,Angyal Dávid,Concha Győző,Fináczy Ernő,Áldásy Antal,
Bernáth István a II.,Horváth Géza,Ilosvay Lajos,Méhely Lajos,Bugarszky
István,Tuzson János a III.Osztály részéről.Összesen tizennégyen.

Angyal Dávid fölveti a kérdést, vajjon az akadémiai alapszabályok szerint lehet-e javasolnunk, hogy akadémiai tagok kizárassanak az Akadémiákból.

Többek hozzászólása után Concha Győző elnök a bizottság egyhangu véleményének ad kifejezést, midőn megállapítja, hogy az Akadémiának megvan a joga a kizárásra. A dolog természetéből folyik, hogy aki vét a nemzethűség ellen vagy aki szembehelyezkedik az Akadémia céljaival, az a tagok sorából töröltessék. A tagsági oklevelet bajos ugyan visszakérni, de ez fölösleges is, mert a kizárással egyidejűleg ugyis elvész az oklevél ereje. Az akadémiai tagság címét nem használhatja az illető, mert ez cimbitorlás volna.

Az Akadémia eljárása a proletárdiktatura idején szerplő akadémiai tagokkal szemben nem lehet mereven egyöntetű. Az esetek súlyosságához mérten különböző fokozatok alkalmazandók. Méhely Lajos, Tuzson János, Szily Kálmán és az elnök fejtegetései nyomán a bizottság abban állapodik meg, hogy három fok alkalmazását hozza javaslatba az Akadémiának:

Első fok: a tagok sorából való törlés;

Második fok: a rosszalás kifejezése;

Harmadik fok: a sajnálkozás kifejezése.

Az eseteknek egyénenként való beható mérlegelése után a bizottság titkos szavazással dönt az akadémiai összes ülés elé terjesztendő javaslatról.

Az I. Osztály tagjai közül

+ Asbóth Oszkár rendes tagra nézve a bizottság tizenegy szóval három ellenében azt javasolja a M.T. Akadémia ez ügyben tartandó összes ülésének, hogy Asbóth Oszkár a tagok sorából töröltessék.

+ Simonyi Zsigmond rendes tagra nézve a bizottság nyolc szavazattal hat ellenében azt javasolja az összes ülésnek, hogy Simonyi Zsigmond a tagok sorából töröltessék.

Schmidt József levelező tagra nézve a bizottság tizennégy szavazattal egyhanguan azt javasolja az összes ülésnek, hogy Schmidt Józseffel szemben az Akadémia fejezze ki rosszalását.

A II. Osztály tagjai közül

+ Alexander Bernát rendes tagra nézve a bizottság tizenegy szóval három ellenében azt javasolja, az összes ülésnek, hogy Alexander Bernát a tagok sorából töröltessék.

+ Éber László levelező tagra nézve a bizottság tizennégy szóval egyhanguan azt javasolja az összes ülésnek, hogy Éber László a tagok sorából töröltessék.

Marczali Henrik levelező tagra nézve a bizottság tizenkét szóval kettő ellenében azt javasolja az összes ülésnek, hogy Marczali Henrikkel szemben az Akadémia fejezze ki sajnálkozását.

A III. Osztály tagjai közül

+ Kövesligethy Radó rendes tagra nézve a bizottság tíz szóval kettő ellenében azt javasolja az összes ülésnek, hogy Kövesligethy Radó a tagok sorából töröltessék.

+ Beke Manó levelező tagra nézve a bizottság tizenkét szóval kettő ellenében azt javasolja az összes ülésnek, hogy Beke Manó a tagok sorából töröltessék.

+ Lendl Adolf levelező tagra nézve a bizottság hét szóval hat ellenében azt javasolja az összes ülésnek, hogy Lendl Adolf a tagok sorából töröltessék.

Lenhossék Mihály rendes tagra nézve a bizottság kilenc szóval négy ellenében azt javasolja az összes ülésnek, hogy Lenhossék Mihállyal szemben az Akadémia fejezze ki sajnálkozását.

Dégen Árpád levelező tagra nézve a bizottság kilenc szóval négy ellenében azt javasolja az összes ülésnek, hogy Dégen Árpáddal szemben az Akadémia fejezze ki sajnálkozását.

Báró Harkányi Béla levelező tagra nézve a bizottság tizenegy szóval kettő ellenében azt javasolja az összes ülésnek, hogy báró Harkányi Bélával szemben az Akadémia fejezze ki sajnálkozását.

A napirendre tűzött tárgyalási anyag kimerítése után az elnök az ülést berekeszti s a jegyzőkönyv hitelesítésére Horváth Géza és Némethy Géza rendes tagokat kéri föl.

Kelt mint fönt.

Némethy Géza

Horváth Géza

Dr. Uvcska György
elnök

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Az Igazoló Bizottság együttes ülésének

jegyzőkönyve.

1919

X/25

I. Törvények.

- 1) Asbóth István.
- 2) Simonffy Sándor.
- 3) Alexander Aronov.
- 4) Eber László.
- 5) Keresztényesi Károly.
- 6) Vöhrer Mária.
- 7) Zsolt Árpád.

II. Közvetlen.

- 1) Schmitt József.

III. Sajnátközvetlen.

- 1) Margóczy Henrik.
- 2) Fehér Miklós.
- 3) Nagy Árpád.
- 4) B. Halász István.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADEMIÁJA
KÖNYVTÁRA

a.)

*A 15-ös igazoló bizottság ülésén előterjesztette
Csáfos Elemér a bizottság tagja.*

D. P. ~~ÉBER~~ LÁSZLÓ magántanár

*Uocsa
biz. elnök*

Az alábbi adatok a minisztérium részéről az Éber elleni vizsgálatot vezető Dr. Rácz Kálmán osztálytanácsos által fölvetett és a kihallgatott felek aláírásával hitelesített jegyzőkönyvek alapján állítottak egybe.

- 1./ Gróh István, az Iparművészeti Iskola igazgatója szerint Éber "a kommunizmus elveit magáévá tette."
- 2./ Kőszegi László középiskolai tanár bejelenti, hogy Éber előtte a műemlékbizottság helyiségében egy izben a túszookról úgy nyilatkozott, hogy "azok kivégezni valók."
- 3./ Soós Elemér alezredes tanuságot tett Éber bosevista felfogásáról és közli, hogy Éber egy alkalommal előtte József főhercegről úgy nyilatkozott, hogy "azt föl kell akasztani."
- 4./ Kaposy József elmondja, hogy Éber megyetemi tanári kinevezése után kötelességének tartotta, erős és határozott kommunista irányban működni, aminek következtében a vele való bizalmasabb érintkezés veszedelmessé vált. Gervay Pál min. tanácsos feleségét épen ezért ~~Gervay~~^{Kaposy} figyelmeztette, hogy az Éberrel való érintkezésben óvatosak legyenek, annál is inkább, mert Éber előtte valamint Révai és felesége előtt kijelentette, hogy Gervay min. tanácsos leánykáját, az esetben, ha újból tenne előtte ellenforradalmi nyilatkozatokat, rögtön átadná a vörös öröknek.
- 5./ Révai Mór és felesége előtt Éber úgy nyilatkozott, hogy "még keveset akasztottak s ezért okvetetlenkednek az ellenforradalmárok!"
- 6./ Fritz Oszkár műépítész vallomása szerint Éber "valósággal rajongó tagja volt a belsevizmusnak leplezetlenül mutatta az értékeknek és a magántulajdonnak elrablása, elkommunizálása felett érzett örömét."
- 7./ Udvary festőművész előtt Éber hivalkodva mondotta, hogy bátyja Éber Antal aki:milliomos volt, most menekülni volt kénytelen, semmiye sincsen s a leánya most semmivel sem jobb partie, mint az ő leánya. - Udvary felesége találkozott Éberrel a juniusi ellenforradalom napján a budai Cellért-szálló előtt. Éber, midőn Udvaryhé méltatlankodott a vörös örök kiméletlenségén, kárörvendve jegyezte meg, hogy ez még nem elég,

kiméletlenebbül kellene eljárni a burzsoával:

8./ Németh^{né}/a műemlékbizottság előadójának terjedelmes vallomása is telítve van terhelő adatokkal. Előtte is több ízben nyilatkozott^{ber} úgy, hogy a mágnásokat és papokat ki kellene pusztítani. Németh vallomása Ebernek műemlékbizottsági szereplését is megvilágítja, ahol ő hivatalát a maga érdekeinek megfelelőleg teljesen átalakította. Műegyetemi tanári fizetése mellett innen is húzott közel 10.000 k. tiszteletdíjat. Tervei keresztülvitelében segítőtársa volt Lux műépítész és állandó érintkezést tartott fenn a művészeti direktorium legerősebben kommunista érzelmű tagjaival Pogány Józseffel, Antal Frigyessel, Wilde Jánossal és Kenczler Hugóval.

A 15-ös igazoló bizottság
ülési jegyzőkönyvének
melléklete.

Utaslag
bizottság

Melléklet az MTA T-III. évi
igazoló bizottságának (15-ös bizottság)
1919. október 25.-én tartott együttes
ülési jegyzőkönyvéhez.

I. A tagok sorából töltés.

1. Asbóth Osnár 11 köv. 3 ellen.
2. Szabóczy Frigyes 8 köv. 6 ellen.
3. Alexander Benát 11 köv. 3 ellen.
4. Éber László 14 köv. egyhangúan.
5. Köves Ligetly Zsó 10 köv. 2 ellen.
6. Ureke Maxi 12 köv. 2 ellen.
7. Levél Adolf 7 köv. 6 ellen.

II. Röppalás kiegészítés.

8. Schmidt József 14 köv. egyhangúan.

III. Sajnálkozás kiegészítés.

9. Marxali Henrik 12 köv. 2 ellen.
10. Leukassék Mikály 9 köv. 4 ellen.
11. Séger Árpád 9 köv. 4 ellen.
12. B. Harrányi Iséla 11 köv. 2 ellen.

1919. nov. 24.

1) Előre mellytoja.

2) Szily a II. kategória ellen.

Mihály nins ellené.

Juzson vállalkozása bizottságok

Zedrápör Szily mellet.

Gaal Jenő "

Nisgery részletes tárgyalást kíván.

3) Asboth Olivér

Jeen 123456789101112

Nem 1234567891011121314151617

Hollkálás Jeen 12345678910111213141516

Nem 123456789101112

17

4) Alexander Benke

Jeen 123456789101112131415161718

19

Nem 123456789101112

Hollkálás

Jeen 12345678910111213141516

171819

Nem 123

5) Éves fűtés

A fűtésnyerő egy ponton működik
közvetlenül, és egy fűtőtesten keresztül.

6) Kövés víznyelő Rádó

fény 1 2 3 4 5 6 7

név 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

Fűtőtest¹⁷

fény 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

név 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

7) Víznyelő Rádó

1919. Január 2.

Szék elvezetése 18 elfordítás 5 elvezetés

vezetési rajz

Nagy István, Reiser János,

Asbóch

Zeem 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

Nem 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

Alexander

Zeem 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
21 22

Nem 1 2 3 4 5 6 7 8

Kovesligethy

Zeem 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Nem 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

Kollsaló

Zeem 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Nem 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Eber Károló

Meg F. halottis inditvány
a miniszterintézk. a 1880-as évi becérendő

Voda Mária

Zeem ~~1~~ halottis inditvány elforvita

Leut Adolf

Nem ~~1~~ Mehely, Mária sz. Zejéparatvány

Zeem 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Nem 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Schmidt József kollégás

Híj 1234567891011121314151617

Nem 123456789

181920

Sajnálatos

Határnyi } lemondás nem fogad
Dégen }

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA

I.

Graf Apponyi Sándor
Károlyi Jenő.

Herczeg Ferencz.

Wethy Zoltán

Goldziner Ignác

Heinrich Csepány

Szinyei József

Pasteiner Gyula

Hegedüs István

Müntzeri Bernát

Wadai Ferencz

Járossi Béla

Ferenczi Zoltán

Négyesy László.

II.

Blöck Sándor

G. Fopar Gyula

Berzeviczy Albert

Daranyi Ignác

Wettele Sándor

G. Wlókis Gyula

Tejéparaty László

Zsitinszky Mihály

Csánki Dező

Coaha György

Földes Béla

Uray Ferencz

Wallagi Aladár

gr. Andrák Gyula

Vascha Gyula

Geal Jenő

Metelkovits Sándor

Findery Ernő

Mannay Géza

Angyal David

Tasányi Károly

III.

Szity Kálmán

Kremer József

Frohlich József.

Schüller Aladár.

Floráth Géza.

Koch Antal

Réthy Mór.

Lehoczky Mihály

Rados György

Gloway Lajos

Magocsi Dezso Sándor.

Kövecsey György Radványi

Méhely Lajos

Dabay Jenő

Farkas László

Kürschák József.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

(2)

Jegyzőkönyv

A M. Tud. Akadémia I., II., és III. osztálya igazoló bizottságainak
1920. évi febr. 23.-án tartott
együttes üléséről.

Teljesíteték a következő bizottsági tagok, illetőleg pótagok

Az I. osztályból: Némethy Géza r., Báfián Elemér, Gyomai
Gyula, Melich János, Vihota Gyula l. tagok

A II. osztályból: Angyal Dávid, Ballagi Aladár r., Al-
dásy Antal, Reiner János l. tagok.

A III. osztályból: Horvath Géza, Mosvay Lajos, Schafarik
Ferenc, Sily Kálmán r. és Ungarffy István, Diványi
Gyula, Turson János l. tagok.

Elnök: Horvath Géza, r. tag. Jegyző: Gyomai Gyula l. t.

1. Elnök, konstatálván a megje-
lent tagok határozatképes jelenlétét,
felkéri Aldásy Antalt, a II. osztály
bizottságának elnökét, hogy terjesz-
se elő az Eber László l. tag ügyére
vonatkozó javaslatot.

Aldásy Antal erre felolvassa
a II. osztály igazoló bizottságának
1920. febr. 21.-én Eber László l.
tag ügyében tartott üléséről jó-
jegyzőkönyvet és az abban foglalt bi-
zottsági határozatot, a mely Eber
László l. tagról az Akad. tagok
járától való törlését javasolja.

Némethy Géza l. tag kérdésére
előadó felolvassa a vallás- és köz-
oktatásügyi Minisiternek Eber
Lászlóra vonatkozó fejeletű vég-
intézkését.

Előad. erre felteszi a kérdést,
elfogadja-e az együttes ülés a
II. osztály igazoló bizottságának
javaslatát; igen, vagy nem? —

Javaslat tagok: Némethy Géza

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

A

Bárány Elemér, Gyomai Gyula, Me-
lich Fajós, Vissza Gyula (I.),
Angyal Dávid, Ballagi Aladár,
Aladár Antal, Beuer Fajós a II.,
Horváth Géza, Hossay Lajos, Kily
Kálmán, Magyarfy István, Jászai
Fajós — a III. osztály részéről.
Összesen: 14-en.

A beavatott 14 javaslat "Igaz"
lévén:

A Nemethy Géza b. tag kérdést in-
tegy a bizottsághoz a III. osztályban
még folyamatban lévő igazolási ügy
állásáról.

Hossay Lajos biz. elnöke fel-
világosító megjegyzései alapján
Elnök konstatálja, hogy a III. osz-
tályban folyamatban lévő igazol-
ási eljárás a mai ülésig befeje-
zésig nem jutván, ezáltal nem
távgyalható.

Elnök a mai ülés jegyző-
könyvének hitelesítésére Ballagi
Aladár és Nemethy Géza r. ta-
gokat kéri fel, s az ülést bezárja.

Kelt mint fent.

D. Gyomai Gyula
biz. jegyző.

a bizottság 14 fővel egyhangúlag
arról javasolja az Akadémia Össz-
ülésének, hogy Eber dicsőítő l. tag
a tagok sorából töröltesse.

Tudomásul szolgál.

D. Horváth Géza
bizottsági elnök.
Nemethy Géza r. tag

2 db
 (febr. 23 -
 mal együtt)

MAGYAR
 TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
 KÖNYVTÁRA

Jegyzőkönyv

a M.T.Akadémia Tizenötös Igazoló Bizottságának Beke Manó levelező tag ügyében tartott 1920. évi április hó 18-iki üléséről.

Jelen voltak a következő bizottsági tagok:

az I. osztályból: Némethy Géza rendes, Gyomlay Gyula, Melich János, Pintér Jenő, Viszota Gyula levelező tagok;
 a II. osztályból: Angyal Dávid, Ballagi Aladár, Concha Győző, Fináczy Ernő rendes, Áldásy Antal levelező tagok;
 a III. osztályból: Horváth Géza, Ilosvay Lajos, Szily Kálmán rendes, Bugarszky István, Tuzson János levelező tagok.

Elnök: Concha Győző rendes tag. Jegyző: Pintér Jenő lev. tag.

Concha Győző elnök megnyitja az ülést s föl hívja a III. osztály Ötös Igazoló Bizottságának előadóját, Ilosvay Lajost, hogy terjessze elő Beke Manóra vonatkozólag a bizottság által tárgyalt anyagot és a bizottság javaslatát.

Ilosvay Lajos előadó előterjeszti és minden részletében megvilágítja Beke Manó igazolási ügyét. A III. osztály Ötös Igazoló Bizottságának két kizáró szavazat ellenében szótöbbséggel hozott javaslata az, hogy Beke Manóval szemben fejeztessék ki az Akadémia rosszalása.

Angyal Dávid föl hívja a figyelmet arra, hogy Beke Manó ügyében az egyetemi tanács még nem hozott döntést. Ez az ügy még ott is tisztázásra szorul. Talán nem volna egészen helyes, ha elébe vágnánk az egyetemi tanács ítéletének.

Áldásy Antal tisztázottnak látja a tényeket. Az igazoló bizottságnak a nyert megbízatás értelmében legfőképen azt kell vizsgálnia, hogy a tagok a nemzethűség szempontjából megállták-e a nehéz idők próbáját s olyan magatartást tanúsítottak-e, melyet a M.T. Akadémia méltán elvárhatott tagjaitól. Beke Manó szolgálatába állott annak a rendszernek, mely a sir szélére juttatta az ezeréves Magyarországot s amely rendszer számtalan merényletek egész sorozatát intézte a budapesti tudomány-

egyetem ellen. Beke Manó egész magatartása olyan volt, hogy az megrendítette a nemzeti eszméhez hiven ragaszkodó, hazafias magyar tudósok lelkét. Épen azért nem is fogadja el az Ötös Bizottság javaslatát, hanem azt javasolja, hogy a Tizenötös Bizottság Beke Manó kizárását indítványozza a M.T. Akadémiának.

A bizottság ezek után ujból beható vizsgálat alá veszi a tényállást. A minden részletet figyelembe vevő eszmecsere után Szily Kálmán azt indítványozza, hogy a döntés és javaslat tétel halasztassék el azutánra, amikor már az egyetemi tanács meghozza a maga végzését. Az indítványt a bizottság szótöbbséggel elveti.

Az elnök fölteszi a kérdést: elfogadja-e a Tizenötös Bizottság a III. osztály Ötös Bizottságának javaslatát? A kérdésre beadatott 10 nem és 5 igen szavazat. Eszerint a Tizenötös Bizottság elvetette az Ötös Bizottság javaslatát.

Az elnök fölteszi a kérdést: elfogadja-e a Tizenötös Bizottság a Beke Manó kizárását kívánó indítványt? A kérdésre beadatott 11 igen és 3 nem szavazat. Szily Kálmán nem szavazott. Eszerint a Tizenötös Bizottság azt javasolja a M.T. Akadémiának, hogy Beke Manó a tagok sorából töröltessék.

A javaslatot a bizottság a következőkkel indokolja:

A Tizenötös Bizottság meghallgatva a III. osztály Ötös Bizottságának jelentését, bebizonyítottak találta a Beke Manó ellen emelt azt a vádat, hogy Beke Manó elvállalta: 1. az egyetem adminisztratív bizottságának tagságát; 2. a kari bizottságban üdvözölte a tanácskormány intencióit támogató azt a javaslatot, amely az egyetemre minden előkészület nélküli beiratkozást lehetővé célozta tenni; 3. a rektor és dékánok kinevezését szorgalmazta. A Tizenötös Bizottság megvitatta és igazoltnak találta azt a vádat is, hogy Beke Manó egész magatartásával beleilleszkedett a tanácskormány rendszerébe és így akadémiai állásával összeférhetetlen helyzetbe került.

A napirendre tűzött tárgyalási anyag kimerítése után az elnök az
ülést berekeszti.

Kelt mint fönt.

Dr. Uvcsák György
bir. elnök

Dr. Pintér Jenő
biz. jegyző

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADEMIÁK
KÖNYVTÁRA